

Liefde en lef: vijf volksverhalen op reis - Marita de Sterck

Verhaal: Het mooie meisje in de hoge boom. Blz. 7-25
Niveau: BSO / TSO
Lesduur: 200 minuten

ALGEMENE UITLEG

In een nawoord op blz. 86-87 doet de schrijfster een warme oproep om verhalen te vertellen. Voor u met uw klas dit boek gaat lezen kunt u even stilstaan bij de orale verteltraditie, de mondelinge overlevering van volksverhalen. Welke verhalen kennen uw leerlingen? Verhalen die grootouders of ouders vertelden? Laat hen hun favoriete verhaal vertellen aan elkaar. In een later stadium kunt u eventueel de kamishibai introduceren: via de kamishibai (http://www.abc-web.be/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=32&Itemid=253&lang=nl) (een Japans verteltheater) werden en worden verhalen verteld. Misschien kunt u een kamishibai meebrengen naar de klas, en uw leerlingen aan elkaar laten vertellen. Of waarom trekt u niet even naar de kleuter- of lagere school en laat u uw leerlingen daar verhalen vertellen, met of zonder kamishibai.

1. INSTAPFASE

Stap 1: Op blz. 81 vertelt de auteur hoe dit verhaal tot bij haar gekomen is. *Wat weten uw leerlingen over Marokko?* Laat hen informatie opzoeken in een geografische atlas en via het internet (<http://www landenweb.net/marokko>) en vervolgens invullen op de landenfiche op [werkblad 1](#).

Stap 2: U kan het spel "Wegwijs in Marokko" (<http://spelinfo.be/index.php?spel=482>) ontlennen bij het C.I.S. (<http://www.spelinfo.be/>) (Centrum Informatieve Spelen, Leuven).

Stap 3: *Wat weten uw leerlingen over de verhaalcultuur in Marokko?* Op deze site (<http://www.beleven.org/verhalen/thema/marokko>) staan een aantal volksverhalen uit Marokko.

Boekentips: "De menseneetster. Berbersprookjes uit de Rif.", Maarten Kossmann, uitg. Bulaaq.

Stap 4: Om Marokko te proeven kunt u misschien samen met uw leerlingen de keuken induiken, en een aantal typische gerechten klaarmaken. Of haal koekjes bij de Marokkaanse bakker en zet een potje verse muntthee.

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 5: *Met welke gevoelens worden de man en de vrouw geconfronteerd? Wanneer? Gevoelens van jaloezie en schaamte. (Her)kennen uw leerlingen deze gevoelens? Wanneer ervaren ze deze zelf? Ook de vrouwen van de koning zijn jaloers. Wat doen zij? Wat is het verschil tussen jaloezie en afgunst?* U kan uw leerlingen een lijst van gevoelens laten opstellen, en deze laten invoeren op www.wordle.net. Kijk hier (<http://www.wordle.net/show/wrdl/2297729/voelens>) voor een voorbeeld. Zie ook [werkblad 2](#).

Bij het C.I.S. (<http://www.spelinfo.be/>) kunt u het spel "Gevoelenswereldspel" (<http://spelinfo.be/index.php?spel=575>) ontlennen om rond gevoelens te praten en te werken.

Stap 6: Op blz. 8 staat: "En dat gemis stak als een mes in haar lege buik." Met deze zin vertelt de schrijfster hoe de vrouw het aanvoelt om kinderloos te zijn. Ze gebruikt hiervoor een vergelijking. Deze stijlfiguur wordt ook vaak gebruikt in gedichten. *Kunnen uw leerlingen hiervan enkele voorbeelden geven?* Voorzie een aantal poëziebundels waarin uw leerlingen kunnen grasduinen. Op [Pluizuit](http://www.pluizuit.be/poezie.htm) (<http://www.pluizuit.be/poezie.htm>)

kunt u inspiratie opdoen.

Stap 7: *Welke sprookjes kennen uw leerlingen? Op welke manier hebben zij deze leren kennen? Werden ze voorgelezen of verteld? Via verfilming (Disney)?* Volksverhalen kennen een lange (orale) overlevering. *Zijn er verhaalelementen uit dit verhaal die hen aan andere volksverhalen of sprookjes doen denken?* Bv. de appels: Sneeuwwitje (gebr. Grimm), de onvervulde kinderwens: het ezeltje (gebr. Grimm) ...

Stap 8: Laat uw leerlingen een volksjury zijn die moet beslissen over het lot van de vrouwen. *Wat zou de koning doen met zijn vrouwen, moesten deze niet vluchten? Welke straf zouden uw leerlingen bedenken?* Verdeel de klas in twee groepen. Een groep die pleit voor de vrouwen, en een die tegen hen pleit.

Stap 9: Bekijk de illustratie op blz. 6. Het is een linosnede. *Vat deze lino het verhaal goed samen? Welke illustratie zouden uw leerlingen bij dit boek maken?* U kunt hen uitnodigen zelf een lino te maken. Info over materiaal en techniek vindt u op deze site (http://www.linosnede.nl/materialen_technieken/11/linosnede-hoe). Deze opdracht kunt u ook op de andere verhalen toepassen.

Verhaal: Verliefd op de paardenman. Blz. 27-36
Niveau: BSO / TSO
Lesduur: 200 minuten

1. INSTAPFASE

- Stap 1:** Op blz. 82 vertelt de auteur hoe dit verhaal tot bij haar gekomen is. *Wat weten uw leerlingen over DR Congo?* Laat hen informatie opzoeken in een geografische atlas en via het internet en vervolgens invullen op de landenfiche op [werkblad 3](#).
- Stap 2:** N.a.v. 50 jaar onafhankelijkheid verschenen heel wat boeken, dvd's, fotoboeken, interviews, cd's ...over Congo. Breng Congo via deze media naar uw klas en laat uw leerlingen op ontdekking gaan.
- Stap 3:** Maak ook een culinaire reis naar Congo, hoewel er weinig recepten bekend zijn uit de Congoese keuken. Maak het Belgisch-Congoese moambe (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Moambe>) of een variant hierop.

2. AANBOD- EN OEFENFASE

- Stap 4:** Verdeel uw klas in vier groepen. Laat elke groep opzoekwerk doen in boeken, internet e.a. media over een van de vier elementen. Voorzie per element een fiche (zie bijlagen achteraan dit document met gerichte vragen en opdrachten per element. Laat hen dit aan de andere groepen presenteren, via powerpoint e.d.
- Water: Het land van de jonge vrouw is vaak in oorlog. Oorlog om water. Lesmappen met bijhorend spelmateriaal vindt u via 11.11.11 (<http://www.11.be/>)
• Boekentip: Water, bron van leven (NBD Biblion, 2004)
 - Vuur: Hoe heeft de vrouw als kind geleerd om vuur te maken? Probeer de techniek beschreven op blz. 27 zeker eens uit!
 - Aarde: Het land van de jonge vrouw is erg droog; er zijn bijna geen bronnen of rivieren. Sta stil bij verschillende afleidingen van dit woord: wat betekent iemand's aard? Ergens niet goed kunnen aarden? Je wasmachine aarden? Wat voel je voor iemand die je aardig vindt? Het land waar de vrouw woont is woestijngebied. Laat uw leerlingen opzoekwerk doen over de woestijn (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Woestijn>) en verwoestijning (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Verwoestijning>), en de gevolgen hiervan voor mens en dier.
 - Lucht: Wat is lucht? De lucht die we inademen, de kracht van lucht die wordt omgezet in windenergie, de vernietigende kracht van tornado's ...
- Stap 5:** "Ze werd een beroemde krijgsvrouw. ... Zij wilde meer, zij wilde beter." (blz. 28/29) Hoe ziet de man van haar dromen eruit? Wat zeggen de andere vrouwen? Wat vinden uw leerlingen hiervan? Bestaat de ideale partner? Hoe zou die er volgens hen moeten uitzien? Welke karaktereigenschappen zou hij of zij moeten hebben? Laat hen a.d.h.v. foto's uit tijdschriften, met krantenknipsels, reclameslogans een collage maken van hun ideale partner.
- Stap 6:** De vrouw en haar paardenman lijken onoverwinnelijk. Hoe reageren de vijanden? Hoe kijken de mensen in landen als Congo aan tegen magie/tovenarij? Hoe leeft dit bij uw leerlingen? Wat is magie? Wat betekent naïef of goedgegelovig zijn? Wat is bijgeloof? Laat uw leerlingen op zoek gaan naar de oorsprong van: niet

onder een ladder doorlopen, angst voor zwarte katten, vrijdag de 13de ... Zijn er leerlingen die een talisman, amulet of mascotte hebben? Geloven zij in horoscopen of hechten zij daar belang aan? Laat uw leerlingen de horoscoop voor volgende week uitschrijven!

Verhaal: Savitri en Satyavan. Blz. 37-46
Niveau: BSO / TSO
Lesduur: 150 minuten

1. INSTAPFASE

- Stap 1:** Op blz. 83 vertelt de auteur hoe dit verhaal tot bij haar gekomen is. *Wat weten uw leerlingen over India?* Laat hen informatie opzoeken in een geografische atlas en via het internet en vervolgens invullen op de landenfiche op [werkblad 4](#).
- Stap 2:** Laat uw leerlingen na het lezen kennismaken met Bollywood, en de verfilming van dit klassiek hindoeïstisch verhaal. Vergelijk de film met het verhaal. *Wat zijn de overeenkomsten? Verschillen?*
- Stap 3:** Breng India naar uw klas: maak samen een Indisch gerecht (<http://www.indische-recepten.be/>) klaar. Luister naar Indische muziek.

2. AANBOD- EN OEFENFASE

- Stap 4:** Savitri en Satyavan. Lees het verhaal samen: *Wie of wat is Narada (blz. 40)? Geloven uw leerlingen in wat waarzeggers zeggen of voorspellen?* (zie ook stap 6 op blz. 3 bij het verhaal "Verliefd op de paardenman.") *Wat is lot? Is er een voorbestemming of hebben we ons zogenaamde lot zelf in handen?* Hou hierover een filosofisch gesprek. Kijk hier (http://www.filosofeerwijzer.nl/index.php?option=com_content&task=view&id=8&Itemid=20) voor de verschillende fasen van een filosofisch gesprek.
- Stap 5:** *Wie of wat is Yama?* Hij is de god van de dood. Dit verhaal is een hindoeïstisch verhaal. Het hindoeïsme (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Hindoe%C3%AFsme>) kent vele goden. Laat uw leerlingen dit opzoeken en invullen op [werkblad 5](#).
- Stap 6:** Echte liefde. Savitri kiest ervoor haar hart te volgen, en legt alle rijkdom en weelde naast zich neer. *Wat is liefde?* Lees het gedicht "Hoe diep" van Ted van Lieshout. (zie [werkblad 6](#)) Dit gedicht gaat over lichamelijk contact tussen jonge geliefden en over de eerste keer. Hou een klassikaal gesprek. *Wanneer ben je er klaar voor? Is er een verschil tussen jongens en meisjes? Op welke leeftijd hebben de meeste jongeren hun eerste seksuele ervaring? Is er een verschil tussen vroeger en nu?*
- Stap 7:** De liefde wordt in dit gedicht tot op het bot geanalyseerd, wetenschappelijk benaderd. *Kan liefde gemeten, gepeild worden?* Verliefdheid is chemie, waarbij allerlei stoffen vrijkomen die zorgen voor vlinders in de buik, knikkende knieën, verminderde eetlust ... *Wat is liefde? Waar houdt verliefdheid op en begint de liefde? Vinden uw leerlingen dat dit gedicht past bij de liefde die Savitri voelt voor Satyavan?*
- Stap 8:** Laat hen zelf een liefdesgedicht schrijven. Neem de eerste zin uit het gedicht op [werkblad 6](#): "Er komt een dag dat ik besluit:" en laat uw leerlingen verder aanvullen. Zeg uw leerlingen dat een gedicht niet steeds een rijmschema moet hebben. Dat geeft iets meer vrijheid en voorkomt dat leerlingen gaan rijmen om te rijmen.

Verhaal: Savitri en Satyavan. Blz. 37-46
Niveau: BSO / TSO
Lesduur: 150 minuten

1. INSTAPFASE

- Stap 1:** Op blz. 83 vertelt de auteur hoe dit verhaal tot bij haar gekomen is. *Wat weten uw leerlingen over Roemenië?* Laat hen informatie opzoeken in een geografische atlas en via het internet en vervolgens invullen op de landenfiche op [werkblad 7](#).
- Stap 2:** Via deze link (<http://www.beleven.org/verhalen/lijsten/landen.php?land=Roemenie>) vindt u nog verhalen en sprookjes uit Roemenië. En hier (<http://www.vorbeginners.info/roemenie>) vindt u nog achtergrondinformatie over het land, het volk en zijn cultuur.
- Stap 3:** Kennen uw leerlingen Vlad Dracula (http://nl.wikipedia.org/wiki/Vlad_Dracula), die Bram Stoker (http://nl.wikipedia.org/wiki/Bram_Stoker) inspireerde om het befaamde vampierverhaal Dracula ([http://nl.wikipedia.org/wiki/Dracula_\(roman\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Dracula_(roman))) te schrijven.
- Stap 4:** *Varkens: hoe kijken verschillende culturen naar varkens? Welke symboliek heeft het varken in de islam? Het Jodendom? Het christendom?* In Nederland richtte de schrijver J.J. Voskuil in 1997, ten tijde van de varkenspest, de Stichting Varkens in Nood (<http://www.varkensinnood.nl/>) op. In opdracht van deze stichting schreef Yvonne Kroonenberg het boek "Alleen de knor wordt niet gebruikt." .

2. AANBOD- EN OEFENFASE

- Stap 5:** Kinderloosheid of het verlangen naar een kind is een onderwerp dat vaak terugkomt in sprookjes. Laat uw leerlingen op zoek gaan naar sprookjes waarin dit thema wordt aangesneden (bv. Doornroosje, Rapunzel ...). Vergelijk ook met het eerste verhaal uit deze bundel: *Het mooie meisje in de hoge boom. Wat is het gemeenschappelijke element in deze verhalen?* Er is steeds sprake van een betovering. Het goede versus het kwade, waarbij het goede steeds wint. *Hoe komt dit? Waar komt het verlangen om verhalen steeds mooi te laten eindigen vandaan? Vergelijk dit met films. Kijken uw leerlingen graag naar een film met een open einde? Of een film die slecht afloopt voor het hoofdpersonage? Waarom wel/niet?*
- Stap 6:** Paleis: Het krot van de man en de vrouw verandert in een paleis, nog groter dan dat van de koning. Lees de beschrijving op blz. 53 en laat uw leerlingen dit uittekenen.
- Stap 7:** Net als in het verhaal Verliefd op de paardenman verbreekt de vrouw haar belofte. Ze werpt de varkenshuid van haar man in het vuur en roept daarmee een ban over zichzelf uit. Ze dwaalt jaar na jaar door woeste landschappen, op zoek naar haar man. *Wie helpt haar? En welke hulpmiddelen krijgt ze telkens mee? Wat doet Fat-Frumos met de heks? Vinden uw leerlingen dit, net als Fat-Frumos, een 'verdiende straf' (blz. 65) of vinden ze de straf erg wreed? Welke straf zouden zij bedenken voor de heks?*

Verhaal: Waarom de flodder-madammen de mannen niet met rust laten. Blz. 67-75

Niveau: BSO / TSO

Lesduur: 150 minuten

1. INSTAPFASE

Stap 1: Kennen uw leerlingen de Kalmthoutse Heide? Organiseer een uitstap, een (al dan niet gegidste) wandeling om de flora en fauna te leren kennen. Om de omgeving van het verhaal te leren kennen, zodat ze het geheel nadien beter kunnen kaderen.

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 2: Mieke is vol van zichzelf. Ze is trots, fier, erg ijdel. Laat uw leerlingen op zoek gaan naar synoniemen: ongenaakbaar, arrogant, uitdagend, hooghartig, hautain, parmantig, zelfbewust, verwaand, pretentius, koket ... *Wie is Mieke?* Laat hen een silhouet tekenen van een jonge vrouw, niet met lijnen maar met woorden. Gebruik hiervoor de synoniemen die uw leerlingen hebben opgezocht. U kan er ook een woordmozaïek (http://www.imagechef.com/ic/nl/word_mosaic) van laten maken via internet.

Stap 3: "Nu liep ze helemaal naast haar schoenen." (blz. 68). Laat uw leerlingen in de tekst op zoek gaan naar andere spreekwoorden & zegswijzen. (Bv. "Nog altijd niet van 't straat" (blz. 69), "Ze keek de kat uit de boom", blz. 70, "zo zat als een patat" (blz. 73), "Het leven gaat rapper dan een koerspaard" (blz. 75). Laat hen deze samenbrengen in een tekening, zoals in het boek *De aap komt uit de mouw* (<http://www.archief.pluizuit.be/050509/De%20aap%20komt%20uit%20de%20mouw.htm>) (Sabien Clement, uitg. Lannoo, 2005).

Stap 4: Wie is "Pietje de dood"? Hoe wordt hij nog genoemd? De man met de zeis, Magere Hein ... Is de dood een man of een vrouw? Laat uw leerlingen dit opzoeken. Vergelijk met hoe de dood in andere verhalen, in andere culturen wordt voorgesteld. Zie ook Yama, uit het verhaal Savitri en Satyavan. Breng zeker ook de boeken *De eend, de dood en de tulp mee* (<http://www.pluizuit.be/071120/De%20eend.htm>) (Wolf Erlbruch, uitg. Querido, 2007) en *Een raadsel voor Roosje* (<http://www.pluizuit.be/071026/Een%20raadsel%20voor%20Roosje.htm>) (André Sollie, uitg. Querido, 2007) mee.

Verhaal: het hele boek
Niveau: BSO / TSO
Lesduur: 50 minuten

1. INSTAPFASE

- Stap 1:** In het nawoord (blz. 77 e.v.) vertelt de schrijfster hoe dit boek tot stand is gekomen. Laat de lln. dit stukje lezen.
Kunnen ze de passie van de auteur verwoorden?
- Stap 2:** De vijf verhalen in deze bundel kregen als titel: Liefde en lef. *Vinden uw leerlingen dat deze titel de lading dekt? Gaan alle verhalen over de liefde? En hebben de hoofdpersonages allemaal lef? Welke titel zouden zij voor deze bundel verzinnen? Waarom?*
- Stap 3:** De verhalen uit deze bundel verschenen eerder in "Bloei", een bundel volksverhalen over hoe meisjes vrouwen worden. Dezelfde bundel werd ook voor een jonger publiek uitgegeven onder de titel "Stoute meisjes overal". Lees samen het interview op [werkblad 9](#). *Van wie erfde Marita de Sterck het vertel talent? Wat is of wat doet een antropologe?* Laat hen de landen die de schrijfster bezocht opzoeken op een wereldkaart.
- Stap 4:** Breng één of enkele exemplaren van 'Bloei' of 'Stoute meisjes overal' mee. Toon de covers en vergelijk met de cover van het Wablief-boek: *welke cover vinden ze het mooist? Wat past het beste bij de verhalen? Aan welk van de gelezen verhalen doet elke cover hen denken?*
- Stap 5:** *Laat de lln. grasduinen in de inhoudstafel van Bloei, en ook in het register? Over welk thema willen ze een verhaal horen? Lees één verhaal voor. Begrijpen ze het? Wat is het verschil met de verhalen in 'Liefde en lef'? Lees eventueel een verhaal voor dat ze kennen uit de Wablief-bundel? Op welk niveau situeren ze de veranderingen? (inhoudelijk zijn er geen veranderingen doorgevoerd). Kunnen de lln. verwoorden of en zoja, waarom ze wel/niet een verhaal uit Bloei willen lezen?*
- Stap 6:** U kan de schrijfster ook uitnodigen in de klas. Bezoek zeker ook haar website:
<http://users.telenet.be/marita.de.sterck/>
- Stap 7:** Op [werkblad 8](#) kunnen uw leerlingen een synthese maken van de landenfiches. Wat zijn de verschillen / overeenkomsten? Ze kunnen een land uitkiezen om er een toeristische brochure over op te stellen.
- Stap 8:** Voor sterke leerlingen: Zorg voor voldoende boeken. Verdeel de klas in groepjes van vijf. Elk groepje kiest één verhaal uit Bloei en gaat ermee aan de slag. Ze mogen het navertellen, toneel spelen, een interview afnemen van het hoofdpersonage, het verhaal hertvertellen en het in onze maatschappij en onze tijd laten spelen...
- Voor iets zwakkere leerlingen: Daag hen uit met dezelfde opdracht, maar dan aan de hand van het Wablief-boek.

BIJLAGE 1: Water

De vier elementen: **WATER**

Het land van de jonge vrouw is vaak in oorlog. Oorlog om water.

Opdracht: Zoek informatie in boeken, krantenartikels, het internet, ... over:

1. de kringloop van het water
2. Zoet en zout water
3. Water besparen
4. ...

BIJLAGE 2: Vuur

De vier elementen: **VUUR**

Hoe heeft de vrouw als kind geleerd om vuur te maken? Probeer de techniek beschreven op blz. 27 zeker eens uit!

Opdracht: Zoek informatie in boeken, krantenartikels, het internet, ... over:

1. de vernietigende kracht van vuur
2. het vuur diep in de aardkern
3. *wat zijn de meest/minst brandbare stoffen?*
4. Zoek een aantal spreekwoorden & zegswijzen met VUUR: bv. In vuur & vlam staan, met vuur spelen, ...
5. ...

BIJLAGE 3: Aarde

De vier elementen: **AARDE**

Het land van de jonge vrouw is erg droog; er zijn bijna geen bronnen of rivieren. Sta stil bij verschillende afleidingen van dit woord: *wat betekent iemand's aard? Ergens niet goed kunnen aarden? Je wasmachine aarden? Wat voel je voor iemand die je aardig vindt?*

Het land waar de vrouw woont is woestijngebied.

Opdracht: Zoek in krantenartikels, boeken, het internet, ... informatie over:

1. *woestijn en woestijnvorming: wat zijn de gevolgen voor mens en dier?*
2. *Welke grondsoorten zijn er? Wat is het verschil tussen bv. zand en klei?*
3. *Hoeveel procent van de totale aardoppervlakte bestaat uit land? Hoeveel uit water?*
4. *Wat zit er diep onder de aardkorst?*
5. ...

BIJLAGE 4: Lucht

De vier elementen: **LUCHT**

Opdracht: Zoek in krantenartikels, boeken, het internet, ... informatie over:

1. *Wat is lucht?*
2. De lucht die we inademen
3. De kracht van lucht die wordt omgezet in windenergie
4. De vernietigende kracht van tornado's
5. ...

Werkblad 1: Landenfiche Marokko

A. Zoek in je atlas en op het internet.

B. Hoe ziet de vlag van Marokko eruit? Kleur en teken.

C. Vragen

1. Wat is de oppervlakte van het land?

.....

2. Wat is de hoofdstad van Marokko?

.....

3. Hoeveel inwoners telt Marokko?

.....

4. Welke staatsvorm heeft het land?

.....

5. Wat weet je over de religie?

.....

6. Welke talen worden er gesproken?

.....

7. Wat weet je over het klimaat?

.....

.....

8. Welke munteenheid kent het land?

.....

.....

Werkblad 2: Gevoelens

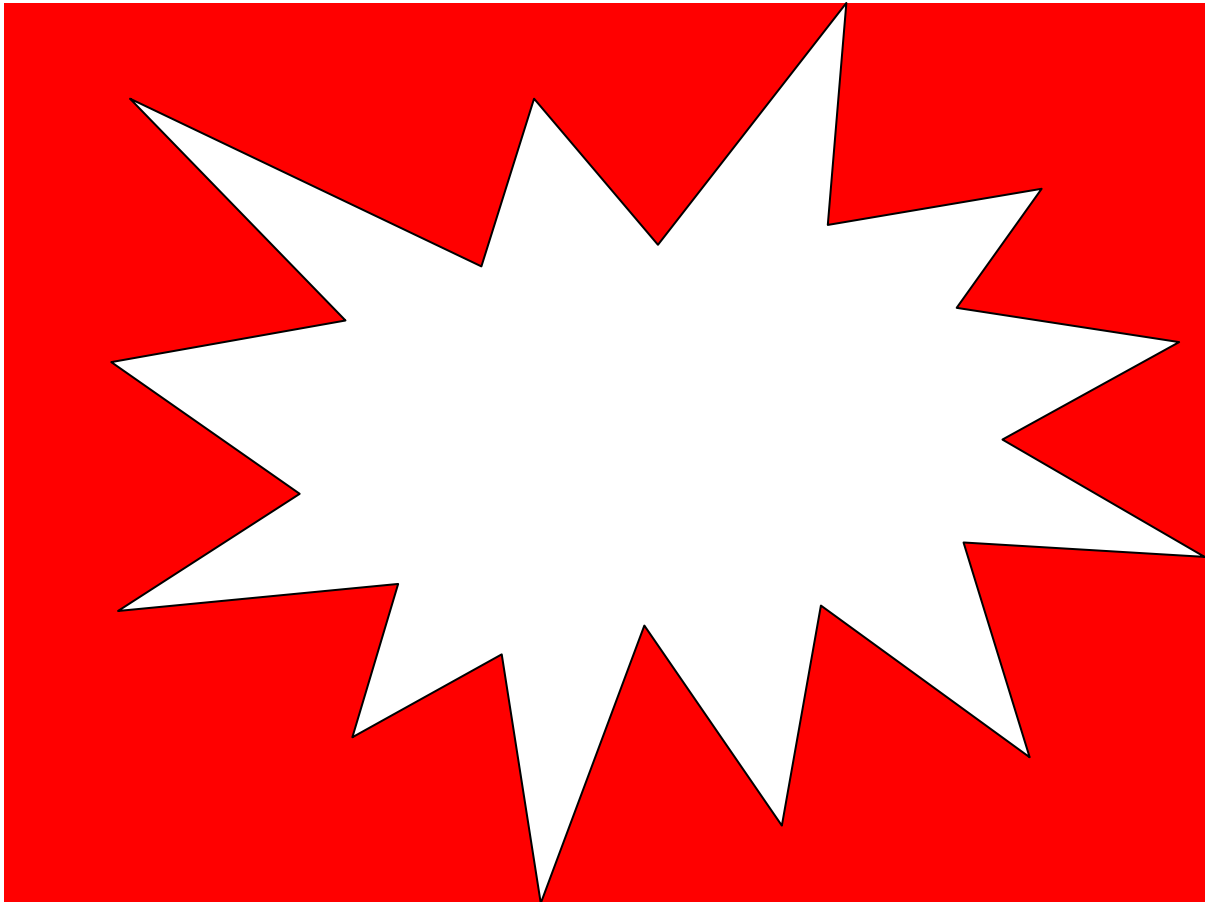
A. Probeer bij elke letter van het alfabet een gevoel te zoeken.

- a.
- b.
- c.
- d.
- e.
- f.
- g.
- h.
- i.
- j.
- k.
- l.
- m.
- n.
- o.
- p.
- q.
- r.
- s.
- t.
- u.
- v.
- w.
- x.
- y.
- z.

B. Voer deze woorden in op

www.wordle.net

C. Hoe voel jij je vandaag? Vul in!

Werkblad 3: Landenfiche Congo

A. Zoek in je atlas en op het internet.

B. Hoe ziet de vlag van Congo eruit? Kleur en teken.

C. Vragen

1. Wat is de oppervlakte van het land?

.....

2. Wat is de hoofdstad van Congo?

.....

3. Hoeveel inwoners telt Congo?

.....

4. Welke staatsvorm heeft het land?

.....

5. Wat weet je over de religie?

.....

6. Welke talen worden er gesproken?

.....

7. Wat weet je over het klimaat?

.....

.....

8. Welke munteenheid kent het land?

.....

Werkblad 4: Landenfiche India

A. Zoek in je atlas en op het internet.

B. Hoe ziet de vlag van India eruit? Kleur en teken.

C. Vragen

1. Wat is de oppervlakte van het land?

.....

2. Wat is de hoofdstad van India?

.....

3. Hoeveel inwoners telt India?

.....

4. Welke staatsvorm heeft het land?

.....

5. Wat weet je over de religie?

.....

6. Welke talen worden er gesproken?

.....

7. Wat weet je over het klimaat?

.....

.....

8. Welke munteenheid kent het land?

.....

Werkblad 5: Hindoeïsme

Het hindoeïsme kent vele goden.

A. Zoek voor elke godheid waar hij of zij voor staat.

Brahma

Vishnu

Shiva

Krishna

Rama

Durga

Ganesha

Yama

B. Schrijf de namen van de goden bij hun bijhorende afbeelding.

Brahma, Vishnu, Shiva, Yama, Krishna, Rama, Durga, Ganesha

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Werkblad 6

Hoe diep

Er komt een dag dat ik besluit:
geen schaamte om mijn kleren uit,
jouw handen toelaat op mijn huid,
al weet ik nog niet wie jij bent.

Voorlopig schaam ik mij nog door.
Twee blote lijven vind ik goor,
omdat ik nog bij niemand hoor
die 't mijne al van buiten kent.

Hoe diep gaat liefde, is de vraag.
Hoe ver voorbij de randen?
Tot in mijn ingewanden?
Tot hart en lymfeklieren?
Tot botten, pezen, spieren?
Hou jij ook van mijn nieren?
Of gaat de liefde toch misschien
tot wat het oog kan zien?

Stel dat ik door een ongeval
mijn lichaam niet meer voelen zal,
aai jij mijn lichaam dan nog wel?
of stopt de liefde bliksemsnel?

Hoe diep gaat liefde, is de vraag.
Hoe ver voorbij de randen?
Tot in mijn ingewanden?
Tot hart en lymfeklieren?
Tot botten, pezen, spieren?
Hou jij ook van mijn nieren?
of gaat het om de schone schijn:
dit vel dat ik probeer te zijn?

Stel dat ik door een ongeluk
mijn been verlies en loop met een kruk,
kus jij die kruk dan of dat been?
of stopt de liefde dan meteen?

Ted Van Lieshout (Uit: Het is een straf als je zo mooi moet zijn als ik)

Werkblad 7: Landenfiçhe Roemenië

A. Zoek in je atlas en op het internet.

B. Hoe ziet de vlag van Roemenië eruit? Kleur en teken.

C. Vragen

1. Wat is de oppervlakte van het land?

.....

2. Wat is de hoofdstad van Roemenië?

.....

3. Hoeveel inwoners telt Roemenië?

.....

4. Welke staatsvorm heeft het land?

.....

5. Wat weet je over de religie?

.....

6. Welke talen worden er gesproken?

.....

7. Wat weet je over het klimaat?

.....

.....

8. Welke munteenheid kent het land?

.....

B. Kies een land uit en maak er een toeristische brochure voor. Welke steden zijn toeristische toppers? Welke musea, monumenten, parken, ... zijn de moeite waard? Waar kan je eten & drinken? Overnachten? ...

Werkblad 9

Interview verschenen op 16 april 2010 in het weekblad *De Bond*

Hilde Masui: Marita de Sterck: 'Ik zoek overal vertellers'

Ik zoek overal vertellers over het mysterie van het mensenleven

Het verteltalent heeft ze van haar vader. De onafgebroken interesse voor de 'vreemde' volkeren en de passie om dat 'vreemde' vertrouwd te maken bij het jongere publiek is haar wellicht aangeboren. Uit al haar jeugdboeken blijkt het verlangen om wereldwijd begrip, respect en verstandhouding op te wekken, door boeiende, ontroerende, levensechte verhalen op te dissen. De antropologe Marita de Sterck (55) heeft zich niet achter muffe archieven schuil gehouden, maar trok en trekt de boer op om overal ter wereld vertellers op te sporen die de oude volksverhalen nog kennen. De pas verschenen bundel 'Stoute meisjes overal' is een selectie uit 25 jaar verzamelwerk. In de veelkleurige drukte van het Brusselse Centraal Station, hadden we er een babbel over.

Een vertellende vader

"Elke avond zette hij zich in de versleten, antieke zetel met brede armleuningen. Dan begon vader te vertellen en kropen mijn broer en ik op de leuning om alles goed te horen en te zien. Zijn verhalen, die hij wellicht van zijn vader en grootvader had, gingen dikwijls over rare dorpsfiguren. Er waren ook verhalen bij die grote mensen gebruiken om kinderen bang te maken: voor de pekduivel, die kindjes pakte en opat, en voor de rivier, de Rupel, die kinderen meesleurde in het slijk. Schrikwekkende waarschuwingsverhalen. Veel oudere mensen kenden die verhalen over plekken die gevaarlijk waren. Maar vader fantaseerde ook verhalen over twee zotte beren, en dat waren dan mijn broer en ik. Vader kon heel goed vertellen. Ik heb daar een levenslange liefde voor het gesproken woord aan overgehouden.

Voor mijn boek "De Hondeneters" over de honger in de eerste wereldoorlog, had ik mijn vader als bevoorrechte getuige. Hij was negen toen de oorlog begon. Net als mijn moeder en mijn peter had hij een zeer rijke taal. Dialect, maar prachtig Vlaams. Daarom heb ik dat boek ook in de gij-vorm geschreven, wat nu echt oud-Vlaams is. Vader -hij was toen al ver in de negentig- was er niet zo gerust in dat ik voor mijn boek met wereldverhalen ging rondneuzen op de meest onherbergzame plekken...maar zo heb ik toch heel bijzondere verhalen kunnen opvangen. Vader heeft ook aan mijn kinderen verteld. Verhalen uit de 'prehistorie' want hij was een ouwe bompa voor hen. Dat heeft mij sterk gevormd in de schrijver die ik nu ben. Dicht bij dat mondelinge, dat volkse."

De wereld zit vol verhalen

"Toen ik antropologie studeerde, moest ik in dat ruime vakgebied ergens mijn plekje vinden, iets waarin ik me zou specialiseren. Voor mij waren dat de volksverhalen die bij puberteitsrituelen worden verteld. Tot vandaag, zoek ik, als ik in een ander land kom, waar de vertellers zijn. Ik probeer het vertellen uit te lokken door zelf die oude verhalen van mijn vader te vertellen en dan te polsen naar hun eigen verhalen. Dat is een kinderdroom én een constante in mijn leven; de oudere mensen verhalen laten vertellen om ze door te geven aan de jongere generatie. Het is geweldig als je zo'n verteller van in de negentig kan treffen, die verhalen vertelt van zijn grootouders!

Bij de Ticuna-Indianen in het Amazonewoud heb ik verhalen genoteerd rond een groei-ritueel, en bij de Toearegs in een oase in de woestijn, verhalen van de grootmoeder van de gids, gelukkig in gezelschap van een leraar Frans die heel goed de taal van de Toearegs en heel goed Frans kende... In Portugal ontdekten we toevallig dat Evora, waar we een vakantiehuisje huurden, de streek van de vertellers bleek te zijn. 'Kent u vertellers?' vroeg ik aan de verhuurder. 'Een collega-leerkracht van mijn moeder vertelt altijd knappe verhalen in haar klas,' antwoordde hij. Mijn dochter en ik gingen luisteren naar het verhaal van een meisje, verliefd op een blauwe stier. Zoiets als 'de schone en het beest', die leerkracht deed dat prachtig. Dat verhaal zit ook in het boek.

Eerst was ik van plan een Europees verhalenboek te schrijven, maar hoe verschillend cultuurgroepen overal ter wereld ook zijn, er leven zoveel oergevoelens, oermotieven, oerbelevissen die des mensen zijn. Ik had honderden verhalen van over de hele wereld en toen dacht ik aan een dozijn verhalen per werelddeel. Het werden moeilijke keuzes.

In de periode dat ik het boek afwerkte, is mijn moeder gestorven. Ze werd 94. Hoe oud ze ook was, ze bleef heel nieuwsgierig naar wat ik 'ginder' ging doen en hoe vrouwen van haar leeftijd, daar leefden en over hun leven vertelden."

Verhalen over "les choses de la vie"?

"Ik heb veel verhalen verzameld rond vruchtbaarheid, omdat dit zo'n beetje de collectieve droom is van veel groepen: Laat jongeren kinderen krijgen, laat ons volk een toekomst hebben. Verhalen waarin men probeert te achterhalen waar die fascinerende vrouwelijke vruchtbaarheid vandaan komt, wat de oorsprong is van menstruatie. 't Zijn geen rozige verhaaltjes, en ze klinken soms heel ruw en hard, maar ze zijn neergeschreven zoals ze verteld worden: ongepolijst en zo wou ik ze ook laten. Misschien zullen sommigen vrezen dat veertienjarigen daar nog niet tegen kunnen. Maar ik denk dat ook jonge mensen verhalen nodig hebben die met lef worden verteld, die slagkracht hebben. Die even doen schokken. Dat merk ik als ik daarover aan jongeren vertel. Ik neem één verhaal per continent en ondertussen laat ik beelden van het landschap, van sommige rituelen en ook enkele vertellers zien. Hun aandacht staat op scherp, bijvoorbeeld bij die harde indianenverhalen. Er is een verbazingwekkende afstand die ze willen begrijpen en waaraan ze betekenis willen geven.

Het gaat over relevante thema's en jongeren zijn vragende partij om verhalen te horen over het volle leven, verteld door rijpere mensen die er niet meteen de harde kantjes afsnijden.

Ik denk dat dit kan werken. In het spel van 'zoek de verschillen, zoek de gelijkenissen' vind ik het mooi om te zien, hoezeer wij in bepaalde fantasieën en dromen op elkaar gelijken, maar ook sterk verschillen van bijvoorbeeld de Australische Aboriginals. Wat een ander leven!

Er zitten ook waarschuwingsverhalen tussen, zo van "s avonds ga je niet meer alleen in de donkerte van het bos en, zoek je partner niet te dicht bij, voor je het weet komt er incest van, maar zoek ook geen wildvreemde die niemand kent, want wie weet?"

Men zegt wel eens dat jongeren te weinig lezen, maar ik ervaar ze als scherpe luisteraars, die zelf op zoek gaan naar betekenissen en verteltalent herkennen. Langs deze verhalen leer je mensen ook anders kennen dan via commerciële documentaires. Ik denk dat er een interculturele appreciatie kan ontstaan door dit soort verhalen. En ik ben ongelooflijk blij dat er twee edities zijn, een voor de jeugd en een voor volwassenen, die inhoudelijk geen letter verschillen."